

วันศุกร์ที่ 12 มกราคม 2561

ช่วงเช้า

1. พิธีมอบบรรยายเรื่องพื้นฐานคนและองค์ประกอบของภูมิสังคม

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ

- คนทุกคนบนโลกนี้อยู่บนพื้นฐาน 4 อย่าง
- ชั้นล่างสุดคือรากเหง้า คือประเพณี รูปแบบที่สามารถนำมาเป็นทุนในการส่งเสริมคุณภาพชีวิต เช่น คนจีนทำอาหาร ถนอมอาหารเก่ง เอาจุดแข็งมาพัฒนา
- คนทุกคน ต้องมีอาชีพ แม้แต่พระก็เป็นอาชีพ คือ มีหน้าที่ ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ อาชีพของเราจะมี เกษตร ปศุสัตว์ งานมือหรือการรับจ้าง เวลาไปคุยกับชาวบ้านคุยประมาณ 3 เรื่องนี้
- อาชีพจะดีไม่ดี ขึ้นอยู่กับ ทุน ที่ไม่ใช่เงิน ทุนหมายถึง
- น้ำ ทั้งน้ำบนดินและใต้ดิน
- ดิน การมีที่ดินทำกินและดินคุณภาพดีหรือไม่
- ป่า การมีป่าไม้ที่ดี มีป่าต้นน้ำดี ไฟไหม้ไหม
- สิ่งเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กัน และทำให้เกิดอาชีพ เวลาไปไหนผมจะถามว่า น้ำอยู่ไหน ท่อมีไหม ถ้าเราสามารถเก็บน้ำไว้ได้บ้าง ทำให้ดินชุ่มชื้น
- ประเทศไทยโชคดีที่มีแสงแดดปลูกพืช ดังนั้น ทุน น้ำ ดิน ป่า เมืองไทย ดีที่สุด
- เพราะฉะนั้นท่านจะเห็นว่าบ้านท่าน บ้านเมืองงาม มีทุนที่ดีทั้งหมดเลย
- แต่มันจะมีตัวหนึ่ง ที่เป็นแรงเสียดทาน นั่นคือ กระแส หรือ ค่านิยม วัยรุ่นอยากได้อะไร มีเพราะกระแสทุนนิยม ชาวบ้านไม่สามัคคี เห็นแก่ตัว
- แต่ถ้ารากเหง้าดี กระแสก็จะลดลง
- เพราะฉะนั้น ถ้าเราสามารถที่จะสร้างกระแสที่ดีขึ้นมาได้ ก็จะได้
- ผมกับท่านต้องช่วยกันสร้างกระแส ให้เกิดการจัดการพื้นที่ที่ดี การอนุรักษ์หวงแหนป่าไม้ ต้นน้ำ ทำอาชีพที่ดี คนอยู่ได้ ป่าอยู่ได้
- แต่การทำอาชีพ จะมีเรื่องตลาด เข้ามาดทับ เพราะทำอะไรต้องตามตลาด
- ถ้าเราทำโครงการระยะเวลา 6 ปี เป้าหมายของเราคือ รายได้เพิ่ม ผลิตหนึ่งได้ คุณภาพชีวิตดีขึ้น
- เราจะมีมาตรการในการทำให้เกิดรายได้ระยะยาวอย่างไร คือการสร้างมาตรการต่างๆให้มีความยั่งยืน เช่น กาแฟปลูกอย่างไร เก็บอย่างไรให้มีคุณภาพ

- ดังนั้นเรื่องที่ต้องไปคุยเรื่องแรกคือ รายได้ที่ได้อยู่ทุกวันนี้ เพียงพอหรือไม่
- คำว่าพอของแต่ละคนจะไม่เท่ากัน ดังนั้นจะเอาส่วนรวมก่อน
- คนมีรายได้ มีวิถีชีวิต มีความคิดต่างกัน ดังนั้นเราจะสำรวจว่าใครมีอะไร ทำอะไรที่ไหน
- แต่สิ่งต่างๆ ทุกคนต้องทำร่วมกัน ถ้าไม่ทำร่วม โครงการไม่ทำให้
- คุณภาพชีวิตก็จะเริ่มยกระดับขึ้น จาก รอด เป็นพอเพียง และยั่งยืน ซึ่งขั้นนี้ก็จะขึ้นๆ ลงๆ แกว่งๆ เพราะเราอาจมีหนี้ มีภาระเพิ่ม
- ภาครัฐมักจะเอาหนี้มาให้ เมื่อหนี้เพิ่มชีวิตก็ไม่มั่นคง เพราะไม่ได้ยืนอยู่บนฐานความเป็นจริง แต่ยืนอยู่บนฐานหนี้เรียกว่า ฟองสบู่ รัฐบาลจะเริ่มให้พักหนี้ บางคนหนี้
- ถ้าเราไม่บอกว่าเอาเงินมาทำอะไร ผลลัพธ์อาจออกเป็นน้ำเต้าปูปลา ออกเป็นโทรศัพท์ ไม่ใช่สิ่งที่เอามากินได้ ไม่เป็นประโยชน์
- ภาครัฐมักบอกว่า เอาประโยชน์มาให้ แต่สุดท้ายอาจออกด้วยสิ่งที่ไม่สามารถขายได้
- ภายใน 3 ปี เราจะพูดกันเรื่อง ทำอย่างไรให้หนี้เป็นศูนย์ ป่าดี น้ำดี มีป่าอนุรักษ์ ป่าใช้ สอยที่สามารถเก็บกินได้ มีกฎเกณฑ์ ชาวบ้านมีจิตสำนึกในการรักษา เราจะกำหนดว่า ป่าใช้สอยอยู่ที่ไหน
- ป่าเศรษฐกิจ ในพื้นที่จะเป็นอย่างไร จะปลูกอะไร อาจจะเป็นเงาะ เพราะจะออกหลังเขียงดาว มะม่วงดีอยู่แล้ว หรือจะมีการแปรรูปเพิ่มเพิ่มมูลค่า
- วันนี้จะคุยกันว่า จะมีอาชีพอะไรดี อยากทำอะไร ทำอะไรดี วางแผนว่าอยากจะทำอะไร โดยแบ่งกลุ่มแยกหมู่บ้าน
- วันนี้ตอนท่านเดินในหมู่บ้านท่านจะได้เห็นว่าบ้านท่านนั้นดีเหลือเกิน
- ตอนเย็นกลับมาคุยกันว่า อยากจะกลับไปทำอะไรและทำอย่างไร
- คึ้นนี้ช่วยกันคิด พรุ่งนี้เราจะสรุปกัน

ผู้ทรงบรรยายเรื่องภูมิสังคม

คณะห้วยล้าน2 ตั้งใจฟังการบรรยาย

2. เดินสำรวจพื้นที่บ้านน้ำช้างร่วมกับอาสาสมัครพัฒนา ชาวบ้านและผู้นำชุมชน

คณะแบ่งกลุ่มเตรียมตัวเดินป่าบ้านน้ำช้าง

ลงยงค์นำกลุ่มผู้หุงดูพื้นที่

พื้นที่เดินไปกับกลุ่มผู้หุง

พี่เอ็ดนำกลุ่มเยาวชน

ต้นกาแฟของชาวบ้านน้ำช้าง

พี่เอ็ดพูดคุยในจุดที่ชาวบ้านปลูกพืชผสมผสานในที่ทำกิน

กลุ่มผู้นำตามเรื่องต้นสนในป่าใช้สอย

พ่อหลวงเก็บกล้วยกินระหว่างเดิน

จุดที่สามารถเห็นป่าใช้สอยและป่าเศรษฐกิจของชาวบ้าน

คณะประทับใจการบรรยายของผู้ใหญ่กานต์มาก

คณะห้วยสัน2 ถ่ายรูปร่วมกับผู้ใหญ่กานต์ที่ลานต้นก่อ บ้านน้ำช้าง

3. ฟังบรรยายเรื่องความเป็นมาของพื้นที่ การเข้าร่วมโครงการและการจัดการพื้นที่บ้านน้ำช้าง
ผู้ใหญ่อานต์

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ
 - วันนี้หนาวครับ ผมมานั่งคิดว่าทำไมวันนี้หนาว พ่อหลวงเรายู่นฟ้าแล้วครับ
 - เมื่อก่อนนี้ไม่มีอะไรเลย มีแต่หมอกกัน ยิงกัน ผมเป็นคอมมิวนิสต์ครับ
 - ผมเป็นผู้ใหญ่มา 16-17 ปี อยู่จนหัวล้าน ทำไมผมอยู่ได้
 - ผมคิดว่า ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าหน้าที่รัฐสมัยก่อนเป็นนายครับ แต่ผมคิดว่าชาวบ้านเป็นนายครับ
 - สมัยก่อนท่านจตุรนต์ ฉายแสงอยู่ที่นี้ สหายพันตาชื่อหงาคาราวาน
 - นึกต่อสู้เมื่อก่อนมีผู้กอง ผู้พัน
 - เดี่ยวนี้ทุกหน่วยงานเลิกต่อสู้ด้วยปืน แต่มาสู้ด้วยความคิด เรื่องปากท้อง รายได้ ส่งลูกเรียน
 - เขาว่าเงินทองอยู่นอกกายครับ แต่ปากท้องต้องอึด คนต้องมีรายได้ จึงอยู่รอด
 - เมื่อก่อนชาวบ้านที่นี้ติดคุก 16 คนครับ เพราะทั้งหมดที่ทำเห็นเป็นเขตป่า
 - ผมบอกไม่ใช่ละ ชาวบ้านเขาเกิดที่นี้ตั้งแต่ยังไม่มีหน่วยงานท่านอีก
 - ชาวบ้านยื่นฎีกาให้สมเด็จพระเทพฯ
 - ผมต่อสู้มาตลอด เมื่อผมมอบตัว หยุดการต่อสู้
 - ลูกสาวผมแต่งงาน มีลูกคนแรก ร้องให้วิ่งไปบ้านว่ามีป่าไม้มาจับแล้ว ผมจึงเขียนฎีกาให้คนอยู่ในพื้นที่ทำกินในป่าได้
 - ตอนนั้นผมเป็นผู้ใหญ่บ้าน เป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐมา 17 ปี
 - แม่ฟ้าหลวงปิดทอง เขาเข้ามาจัดการพื้นที่ให้ 5 ปี
 - ชาวบ้านที่นี้เหมือนเกิดใหม่ครับ คนไม่เคยมีบ้าน ได้มีบ้าน ได้มีรถ
 - เมื่อก่อนเราไม่มีครับ เพราะเราไม่มีคนจริงใจเข้ามาหาครับ เข้ามาก็มาขอเรากิน ผมขอพูดอย่างตรงไปตรงมานะครับ
 - เมื่อก่อนหัวหน้าป่าไม้แก่มาฝากป่า 50 ไร่ บอกว่าผมมาปลูกไว้ผู้ใหญ่ปลูกให้ผมนะ ไฟมาไหม้หมดครับ
 - ใครเผาครับ ชาวบ้านครับ จับพ่อไปลูกเผาต่อ เรามานั่งคิดวันนี้ เรานี้แหละทำลายป่าตัวเอง ชาตครูเข้ามาให้แนวคิด

- สมัยก่อนจะกันขอบเขตก็ที่ผม ตรงนั้นไม่ได้ที่ผม ทำอะไรไม่ได้เลยครับ ถ้าปิดทองแม่ฟ้าหลวงเข้าแล้วทำเหมือนสมัยก่อนทำไม่ได้ครับ
- สมัยก่อนผมให้ผู้ช่วยไปดูงาน ว่าเขามาทำอะไรกัน บ้านผมไม่มีชื่อในโครงการนะครับ ตกไป
- สมัยก่อนเราสร้างฝาย ตัดไม้แบบนี้ครับ รุ่นพ่อเราทำ ผมไปลาว ลาวก็ทำแบบนี้
- แกเข้ามาครั้งแรกไม่ดูป่านะครับ ไปดูน้ำ ดูฝายก่อน ว่าชุมชนมีน้ำใช้รึป่าว ไม่พูดถึงป่า
- นี่เป็นเรื่องที่ผมเห็นว่าแตกต่างจากหน่วยงานอื่นครับ
- ทำฝายเนี่ยครับ ทำให้คนติดคุก เพราะอยู่กับธรรมชาติต้องขึ้นกับธรรมชาติ
- หลังจากนั้นเปลี่ยนจากต้นไม้มาทำโดยกลองเกเบี่ยนใช้หินธรรมชาติ นี่คือสิ่งที่ผมบอกว่า เราขาดครู
- หัวหน้าอุทยานป่าไม้เข้ามาเห็นบ่บึงที่เฒ่า ผมบอกว่าเอาบ่บึงมาทำไม้ครับ ชาวบ้านมีบ่บึงที่ไหนมีแต่จอบแต่เสียมทำไรทำนา ผมบอกถ้าทำแบบนี้ผมฟ้อง เพราะชาวบ้านไม่มีอาวุธ
- ผมร้องไปที่ท่านสรยุทธ จุลานนท์ครับ พ่อของท่านเคยอยู่ที่นี้ ผลคือที่นี่ไม่มีที่จอบรถครับ ผู้ว่าหน่วยงานมาหมด หัวหน้าคนนั้นไม่ได้มาใครนะครับแต่เหยียบย่ำจิตใจชาวบ้านชาวเขา เขาต้องออกจากเมืองน่าน
- เมื่อสร้างฝาย โครงการขุดบ่อพวงสันเขาให้ครับ เพราะต้องเก็บน้ำ
- หลังจากนั้นท่านคิดว่าแม่ฟ้าหลวงมาจัดพื้นที่ใช้ไหมครับ แต่ไม่ใช่ครับ ชาวบ้านมาทำกันเอง
- ผมต่อสู้จนหัวล้าน (เปิดหมวกให้ดูหัวล้าน) เพราะผมต่อสู้มาตลอด
- คนร่างกฎหมายไม่ได้อยู่ที่นี้ครับ
- คนเขา เขาจะโทษชาวเขาเป็นหลัก คนเขานี้ถางป่า เผาป่า มันพังแล้วเจ็บปวดนะครับ เพราะถ้าไม่เผาเขาอะไรกินครับ
- ถ้าท่านมีความรู้ ก็เข้ามาสอนชาวบ้านทำเกษตรสิครับ
- เมื่อก่อนชาวบ้านเผาป่า ไม่มีใครป้องกัน ทำกันและไปหมด
- โครงการเข้ามาสร้างหอดูไฟ ถ้ามว่าป้องกันไฟได้ไหม ไม่ได้ครับ แต่เรามองเห็นว่ามีไฟตรงไหน แล้วเราเป็นเจ้าของครับ คือไม่มีไฟในพื้นที่ ในปี 2 ปีนี้ไม่มีใครขึ้นไปแล้วครับเพราะไม่มีไฟ
- พี่น้องไทยพี่น้องลาวต้องคุยกันครับ ไทยสร้างป่า ลาวเผา ก็ไม่มีความหมาย

- ไปคุยกับหน่วยงานเขาบอกต้องมีใบผ่านแดนครับ ผมว่าไฟไม่เห็นมีใบผ่านแดนครับ ผลสุดท้ายเดินลัดที่นี้ไปคุยเลยครับ
- เดี่ยวนี้ไม่ต้องกลัวเผ่าครับ เพราะอะไร ป่าเศรษฐกิจเต็มหมด มีเจ้าของทุกแปลง
- เรามีกฎระเบียบครับ บ้านเมืองมรกตหมายชาวบ้านก็มีกฎ ชาวบ้านสร้างเอง
- ผมว่ากฎชาวบ้านนี้แรงกว่ากฎหมายครับ ใครเข้ามาต้องปฏิบัติตามกฎนี้ครับ ปีแรกปรับได้อยู่ครับ ปรับจริง ใครทำปรับไม่เว้นหน้า
- ผมส่งลูกชายไปเรียนอยู่แม่ฟ้าหลวงครับ จริงๆมันเรียนรัฐศาสตร์ ผมบอกเรียนปกครองได้แต่เรียนเกษตรด้วยนะ ให้ไปเรียนศาสตร์พ่อหลวงให้ไปลำบากเหมือนท่าน เรียนเกษตรไม่มีเงินแต่มีกินครับ

เพิ่มเติม

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ
 - เราจัดการพื้นที่เหมือนดอยตุงโมเดล
 - ที่ท่านเดินป่ามาเห็นป่าชนิดต่างวันนี้ ไม่ใช่เรื่องง่าย
 - ท่านอาจคิดว่า ที่นี้ดี ชาวบ้านดีไม่เหมือนบ้านท่าน ไม่ขัดแย้ง แต่ก่อนหน้านี้มันลำบากมาก
- คำถามของคณะ
 1. เมื่อตอนที่ตัดสินใจมาทำ ลูกขึ้นมากคนเดียวหรือไม่
 - ❖ ลูกทั้งหมู่บ้าน เขาว่าถ้าจับผู้ใหญ่กานต์ไปแล้วบ้านนี้จะปกครองง่าย แต่ไม่ครับ ผมโดนจับชาวบ้านไปล้อมอำเภอรอดเป็นร้อยคัน
 2. ปัจจุบันท่านจาคตุรนต์ ฉายแสง ยังกลับมาไหม
 - ❖ ปี 58 แกมานอนที่บ้านผม แกให้งบหนึ่งล้านเจ็ดแสนสร้างถนนจากน้ำช้างถึงบ้านห้วยปูน
 - ❖ อุดมการณ์ เป็นสิ่งที่ลึกลับ บันดาลให้คนเราทำได้หลายอย่างครับ

ผู้ใหญ่อานต์เล่าประวัติศาสตร์ของพื้นที่น้ำช้าง

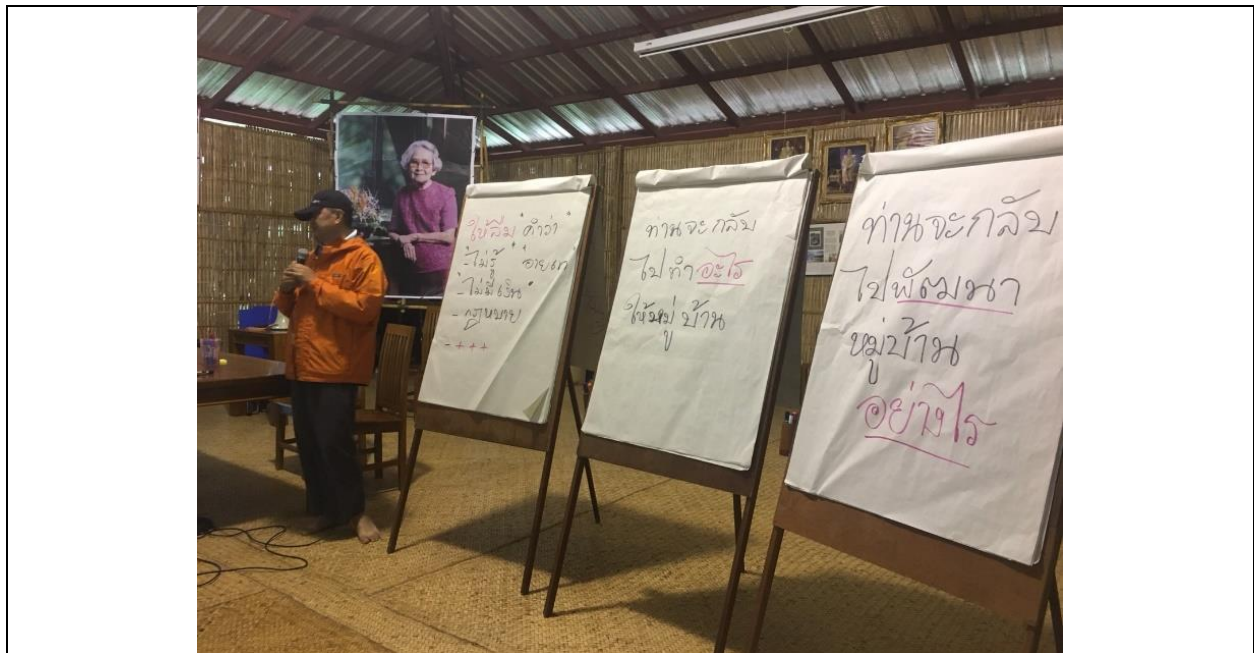
การจัดการพื้นที่บ้านน้ำช้าง

ช่วงบ่าย

กระบวนการ : แบ่งคณะตามหมู่บ้าน 3 หมู่บ้าน คือ

1. หมู่ 9 บ้านเมืองงามเหนือ
2. หมู่ 11 บ้านสุขฤทัย
3. หมู่ 13 บ้านเมืองงามใต้

โจทย์ : ให้แต่ละบ้านช่วยกันคิดว่า เมื่อกลับไปบ้าน 1. จะทำอะไร และ 2. จะทำอย่างไร

ในการระดมความคิด พี่ณรงค์ให้ลิ้มคำว่า 'ไม่รู้' หมายความว่า ไม่มีเงินและติดกฎหมาย

การนำเสนอของคณะ

หมู่ 11 บ้านสุขฤทัย

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ
 - บ้านเราป่าดี ต้นทุนเราดี แต่พื้นที่การเกษตรไม่มีการบริหารจัดการน้ำที่ดี
 - แหล่งน้ำการเกษตรหมู่ 11 สูงที่สุด การทำฝายยกระดับน้ำ การจัดระเบียบใหม่ จำเป็น
 - วางทางเดินน้ำใหม่
 - บริหารจัดการผู้ใช้น้ำ สำรวจผู้รับประโยชน์ เพราะไม่ใช่ได้แค่หมู่ 11 น่าจะได้หมู่ 9 และ 13 ด้วยได้
 - เรื่องอาชีพ การเกษตร จะส่งเสริมให้ปลูกพืชการเก็บเกี่ยวระยะสั้น เช่น ผักสวนครัว ปลูกกล้วย
 - พืชเศรษฐกิจ : มะนาว มะม่วง มังคุด เงาะ มะม่วงหิมพานต์ ฝรั่ง ขนุน
 - อาจมีการขอยแปลงลั่นจื่อออกบ้าง เพราะว่าเป็นพืชเชิงเดี่ยว
 - ส่งเสริมปศุสัตว์ เช่น หมูพันธุ์ผสม หมูเหมยซาน ปลาดุก ไก่ดำ กบ(โก่นา)
 - หัตถกรรม ผ้าทอไทใหญ่ ไทลื้อ ของจีนมีผ้า(แต่ในพื้นที่ไม่มีคนทอเป็น)
 - อื่นๆ เช่น การแปรรูปจากวัตถุดิบเดิม และที่กำลังส่งเสริมใหม่ การอบแห้ง การทำให้เกิดอาหารท้องถิ่น เพราะในชุมชนมีหลากหลายกลุ่มชาติพันธุ์
 - การท่องเที่ยว บ้านเราคนผ่านเยอะแต่ไม่ได้ตั้งค์เขาซักบาท เช่น การสร้างแลนด์มาร์ค เคยคิดทำ อุโมงค์ต้นไม้ คิดว่านักท่องเที่ยวจะจอดรถดู ถ้ามีของขายนักท่องเที่ยวจะซื้อ
 - โกยาว อยากให้มีตลาดค้าขายสินค้าในชุมชนและการท่องเที่ยว ซึ่งไม่ใช่แค่ของหมู่ 11 จะมีของจากหมู่อื่นๆด้วย
 - เราต้องแบ่งบทบาทกัน ผู้นำคือผู้บังคับเส้นทาง คุมบังเหียน กุมหางเสือ ชาวบ้านคือ ฝีพาย การไปถึงเร็วชาวบ้านเป็นคนกำหนด
 - ตอนนี้เริ่มมีแล้ว เราทุกคนต้องร่วมกันออกแรง เพราะเรามีเป้าหมายเดียวกัน

2.11

- ①. วางแผนการจัดการณ์น้ำ
เพื่อการเกษตร
- สำน้ำ : สร้างฝาย, แปล้ง
กักเก็บน้ำ, จัดระบบ
 - การเดินน้ำ, จัดระดับตาม
สูงเพื่อส่งน้ำ
 - ใช้น้ำ : ไร่, สวน, หนอง
ทำวนใช้น้ำ

- [illegible]

- (3) ปศุสัตว์
- หมู ๑๐๐,๐๐๐ ตัว
 - ๑๐๐,๐๐๐ ตัว
 - ๑๐๐,๐๐๐ ตัว
 - ๑๐๐,๐๐๐ ตัว

- ④ จัดการรวม
- ทอผ้าแบบ โทริโทริ โทริลือ
 - _____ " อาข่า
 - ผ้าปัก

- 5) อื่นๆ
- การแปรรูป : จากวัตถุดิบที่มีอยู่แล้ว และที่กำลังจะส่งเสริมให้มีความน่าเชื่อถือ...
 - 1) การอบรม
 - 2) การทำเอกสาร
 - การท่องเที่ยว
 - 3) ส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว
 - 4) ตลาดส่งเสริมสินค้าที่ผลิต
 - 5) ฝึกอบรม

การนำเสนอของหมู่ 11 บ้านสุฤทัย

หมู่ 9 บ้านเมืองงามเหนือ

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ
 - สำคัญที่สุดต้องมีการประชุมประชาคมประชุมชาวบ้านก่อน
 - เนืองแรกจะทำเรื่องระบบน้ำ ทั้งระบบในพื้นที่สูงและพื้นที่ราบ การจัดการยังไม่ได้ จึงอยากซ่อมแซมระบบส่งและสร้างฝาย
 - ทำน้ำอุปโภคบริโภคให้เพียงพอ มีถังเก็บน้ำสะอาด
 - พืชเศรษฐกิจ เดิมปลูกข้าวโพด ถั่วลิสงและพืชไร่บางส่วน
 - มีป่าในชุมชนแต่ไม่มีพืชเศรษฐกิจ
 - อยากปลูกกาแฟ พื้นที่สูงของบ้านสูง 800 เมตร ที่ราบ สูง 500 เมตร
 - อะโวคาโด มะนาวไร้เมล็ด มะม่วงหิมพานต์ ส้มโอ
 - ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตร เดิมมีไกด์อยู่แล้ว ฝรั่งเศสก็มาเที่ยว มีเด็กในพื้นที่สามารถพูดภาษาอังกฤษได้เยอะแต่ขาดการโปรโมท อยากให้นักท่องเที่ยวได้เห็นการเกษตรเพราะฝรั่งเศสชอบมาก บ้านเขาไม่มีป่าไม่มีไม้ไผ่ ที่บ้านเราแตกต่างจากเขา

- สร้างป่าชุมชนให้หลากหลาย เพราะในป่าที่บ้านมีแต่ไม้ไผ่ขวาง อยากให้มีการปลูกพืชอื่นจะได้มีป่าที่หลากหลาย โดยจะสร้างกฎระเบียบดูแลป่าที่เด็ดขาด
- ทำแนวกันไฟ เพราะทำทุกปีแต่ก็ไหม้ทุกปี อยากทำหอดูไฟเหมือนที่เห็นที่น้ำช้างจะได้ประกาศให้คนในหมู่บ้านไปดับไฟ สร้างความเข้าใจกับคนโดยรอบ
- มีการแปรรูปเช่น ในบ้านมีฟักทองญี่ปุ่น มันเทศญี่ปุ่น ให้มีการอบแห้ง ทำเป็นข้าวเกรียบ ทำแยม ทำน้ำล้นจี
- ส่งเสริมงานหัตถกรรม ทอผ้าพื้นเมือง เย็บจักร ทำไม้กวาด โดยส่งเสริมการตลาด
- ส่งเสริมการกีฬาให้กับเยาวชน โดยสร้างทีมฟุตบอล ซ่อมแซมอุปกรณ์กีฬา สร้างสนามกีฬาเพราะในบ้านไม่มีเลย
- ส่งเสริมวัฒนธรรมและประเพณีเช่น การโล้ชิงช้า การแข่งลูกข่าง

ทำอย่างไร หมู่ 9 ตำบลเมืองเก่า

① ระบบน้ำการเกษตร (ที่ลุ่ม/ราบ)

- ซ่อมระบบส่ง
- สร้างฝาย
- ทำน้ำอุปโภคบริโภคในพื้นพรพอ
- สร้างถังเก็บน้ำ ทัว 2 พื้นที่

② พืชเศรษฐกิจ (เดิมปลูกข้าวโพด) ^{สร้างพื้นที่}

- ป่าในชุมชนมีแต่ไม้มีพืชเศรษฐกิจ
- กาแฟ (ที่ลุ่ม) 800 ไร่
- (ที่ราบ) 500 ไร่ - ส้มโอ
- อะโวคาโด (ปลูกร่วมกับป่า) - ลำไย
- มะนาว - ชาเขียวอัสสัม
- มะม่วง - มะนาว

③ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร

- มีไกด์ในหมู่บ้านอยู่แล้ว? ^{ศึกษา}
- ฝรั่งมาตลอด
- อยากมีตลาดขายสินค้าแต่ละหมู่บ้าน
- อยากให้มีการโปรโมตให้นักท่องเที่ยว
- อยากให้มีการท่องเที่ยวในแปลงเกษตร

④ สร้างป่าชุมชนในหลากหลาย

- เอาไม้อื่นมาปลูกแทรก
- สร้างกฎระเบียบ
- ทำแนวกันไฟ (ทำทุกปีแต่ไม้ทุกปี)
- ทำหอดูไฟ
- สร้างความเข้าใจชุมชนโดยรอบ

๕) สร้างอาชีพเสริม

- เลี้ยงสัตว์ : เลี้ยงวัว วิถีทรุดแล้ง

↳ อนาคตเลี้ยงนมแม่ขาน

↳ สมาชิก 1 ตัว → ต่อยอดการทอที่ขว

→ เลี้ยงปลา ปลาไน, ปลาตะก

↳ เลี้ยงไก่กระดูกดำ

- การแปรรูป

- ผักทองญี่ปุ่น → อบแห้ง, ข้าวเกรียบ

- ลิ้นจี่ → เชื่อม, กระป๋อง, กวน, น้ำลิ้นจี่

- มะพร้าวญี่ปุ่น → อบแห้ง, ขนม, ข้าวเกรียบ

- กะปิ → ผาบ, ทอด, เบเกอรี่, ปลาหมึก

- มะม่วงหาวน้ำ → กวน, ดอง

- มะขามเปรี้ยว ?? → ลูกอม

- นวัตกรรม/งานมือ

- มีผ้าทอชนเผ่าปกากญอ, อาข่า

- เครื่องจักร

- นาฬิกา (เพราะนางรักพ่อที่ขว)

- ไม้กวาด ดอกหญ้า, ทอผ้า

๖) ส่งเสริมกีฬาในเยาวชน

- สร้างทีมฟุตบอล

- ซ้อมซ้อมอุปกรณ์กีฬา

- สร้างสนามกีฬา

- จัดแข่งกีฬา

๗) ส่งเสริมประเพณีและวัฒนธรรม

- 9 นักรบต่างจากชุดชนเผ่า

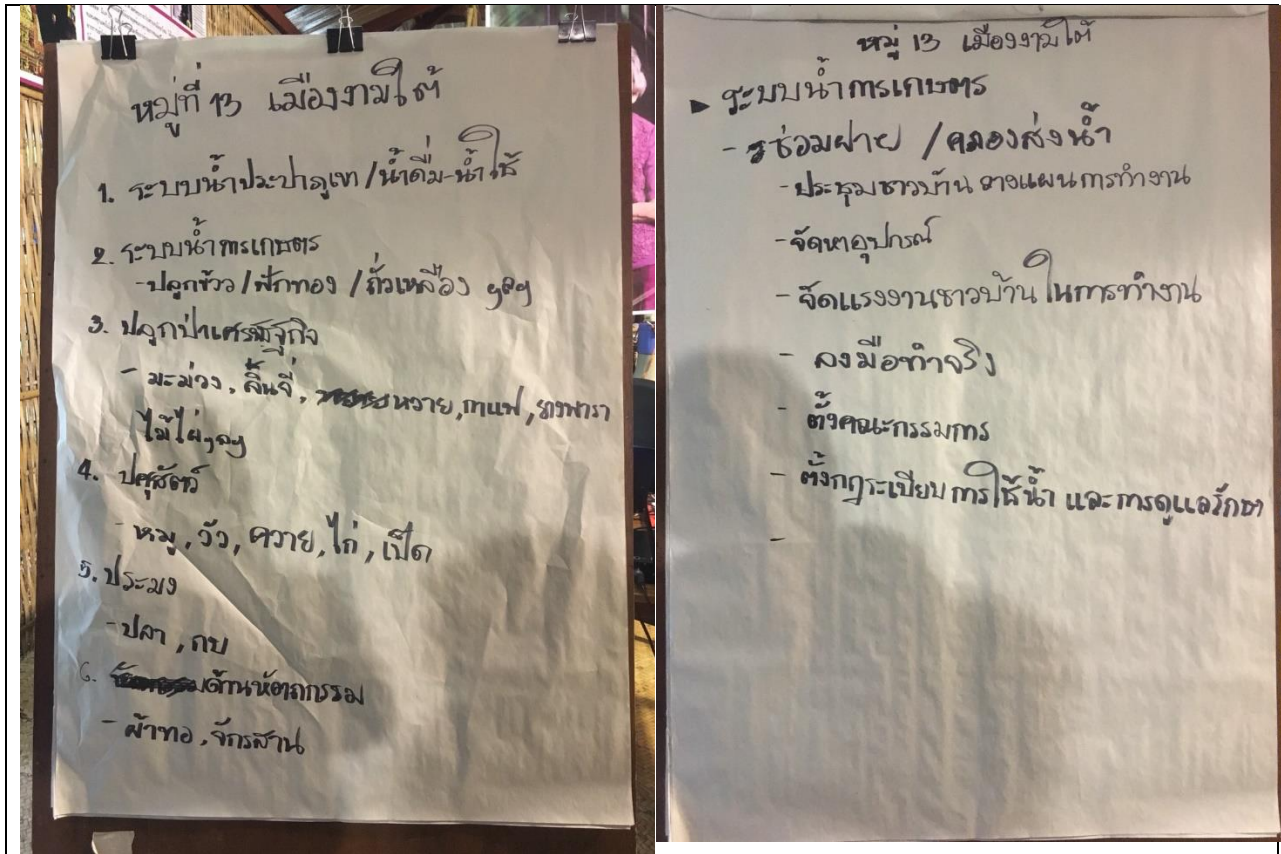
- พิธีกรรมวัฒนธรรม เช่น ประเพณีโล้ชิงช้า, ลูก

การนำเสนอของหมู่ 9 บ้านเมืองงามเหนือ

หมู่ 13 บ้านเมืองงามใต้

- สรุปประเด็นเนื้อหาสำคัญ
 - ข้อที่จำเป็นของบ้าน เรื่องน้ำใช้น้ำกิน ได้จัดประชุมหมู่บ้านแล้ว
 - อาจโชคดีกว่า เพราะมีพื้นที่อยู่ในโครงการหลวง มีการปลูกพืชส่งโครงการอยู่แล้ว
 - จะเพิ่มเรื่องการต่อยอดของที่มีในพื้นที่
 - มีฝ่ายสองแห่ง พังหนึ่งแห่ง มีสระเก็บน้ำขนาด 5 ไร่ 1 แห่ง
 - เมื่อกลับไปแล้ว อยากทำระบบน้ำใหม่ ซ่อมฝาย คลองส่งน้ำ จะเริ่มประชุมชาวบ้าน จัดหาอุปกรณ์ แรงงาน ลงมือทำ ตั้งคณะกรรมการ ตั้งกฎระเบียบดูแล
 - ปลูกป่าเศรษฐกิจ เช่น มะม่วง ลิ้นจี่

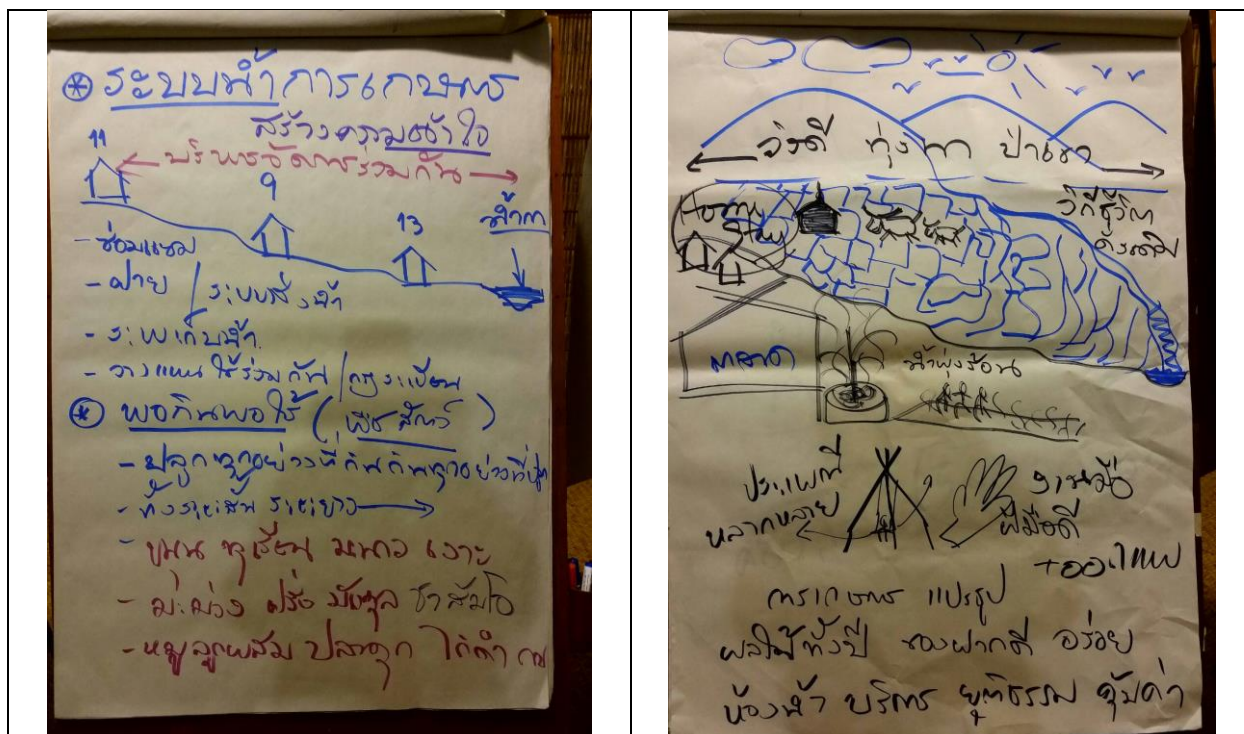

การนำเสนอของหมู่ 13 บ้านเมืองงามใต้

คำแนะนำเพิ่มจากพีธีรงค์

- ภาพที่เห็นที่บ้านสุขุขทัยและเมืองงาม ภูมิประเทศสวยงาม วิวดีมีทุ่งนาป่าเขา
- เจตีย์ฟาง ให้จัดถ่ายรูป ปลูกมันฝรั่งโชว์ดอก แค่นี้เขาก็จัดถ่ายรูป
- โฮมสเตย์สำหรับฝรั่งที่ขึ้นชอบธรรมชาติ
- คนจอตลอดตลาดชุมชน ต้องมีของแปลกๆของท้องถิ่น ถ้ามีแต่ของจากตลาดไนท์บาซ่าเชียงใหม่ก็ไม่น่าสนใจ
- ของดีของฝาก ราคาดี มีคุณภาพ คุ่มค่า ยุติธรรมกับลูกค้า
- ประเพณีวัฒนธรรมดี คิดว่าจะแสดงอะไร แสดงตรงไหน
- การบริการ ใช้ภาษาอังกฤษ
- คิดเล่นๆนะครับ ถ้าเฉลี่ยปีหนึ่ง คนจอตลอด 7 เดือน ตั้งแต่ ต.ค. – เม.ษ รถตู้ 50 คัน คนนั่ง 10 คน เท่ากับ 500 คน จอดวันละ 3 รอบ 30 วัน คนจะมา 100000 คน ขายของให้ได้คนละ 500 บาท ปีหนึ่งอาจได้รายได้ประมาณ ห้าสิบล้านบาท
- สร้างอสป.ในชุมชน ไม่ใช่มาอยู่ฟรี มีค่าอาหาร มีการอบรม มีการดูงาน แต่ดูงานแบบอาสาสมัครต้องชุดดินไปด้วย จิตยาเป็น สรุประเด็นได้
- ทั้งหมดเกิดจากการวางแผน

- ผู้นำสามบ้านเข้าใจกัน
- การตั้งใจทำ ช่วยกันทำ ต้องใช้เวลา

ข้อสังเกต/อุณหภูมิต่ำ

วันนี้ช่วงเช้า เนื่องจากในพื้นที่มีอากาศหนาวมาก การฟังบรรยายในช่วงเช้าจึงไม่ค่อยมีคำถามหรือมีส่วนร่วมนัก แต่คณะก็ยังสนใจเนื้อหาที่ฟังเป็นอย่างดี หลายคนจดลงสมุดบันทึกและวาดรูปตามที่ผู้บรรยายบรรยาย

เมื่อเดินทางไปบ้านน้ำช้างพัฒนา โดยแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม คือ 1.ผู้ชาย 2.ผู้หญิง 3.ผู้นำ 4.เยาวชน เดินห่างกันประมาณ 200 เมตร มีสพ.และทีมวิ่งของโครงการคอยแนะนำ พูดคุยและตอบคำถามของคณะ เห็นความกระตือรือร้นมากขึ้น โดยคณะผู้นำมักจะถามคำถามถึงการสร้างความร่วมมือของคนในชุมชนว่าต้องทำอะไร ถ้ามีคนต้องทำอะไร และสังเกตสภาพดิน พืชที่ชาวบ้านปลูกตามรายทางเพื่อเปรียบเทียบกับบ้านของตน โดยการเดินของคณะห้วยสำน2 ใช้เวลาเพียงหนึ่งชั่วโมงครึ่ง เพราะอากาศหนาวเย็นมากและมีลมแรงตลอดเส้นทาง คณะหลายคนต้องใส่เสื้อกันฝนเพื่อช่วยกันลม ทำให้เดินถึงที่หมายเร็วกว่าที่กำหนด

เมื่อผู้ใหญ่กานต์เริ่มบรรยาย สังเกตได้ว่าคณะสนใจมากเป็นพิเศษ เพราะผู้ใหญ่กานต์เริ่มพูดคุยถึงความยากลำบากในอดีตไล่มาจนการทำโครงการสมัยเริ่มแรก การทำความเข้าใจในชุมชนเองและความ

ขัดแย้งกับเจ้าหน้าที่รัฐ คณะเริ่มเห็นความยากลำบากในพื้นที่ที่ตั้งใจฟังมาก เพราะคณะมักจะมีคำถามเรื่อง การจัดการคนดี คนที่คุยด้วยลำบากในชุมชนของตนอยู่เสมอ จนบางครั้งคณะมักจะสะท้อนว่าที่นี่ทำได้ เพราะคนดี คนบ้านเราคนไม่ดี ดี เห็นแก่ตัว ไม่รู้ว่าต้องพูดอย่างไรจึงจะเข้าใจ เป็นต้น

การเดินทางไปกับกลุ่มผู้นำวันนี้ทำให้เห็นว่า ยังมีผู้นำที่นำผู้คนคนอื่น ๆ ได้อีกที่ คือพ่อหลวงธนโชติ ที่ มักจะซักถามคำถามกับวิทยากรอย่างต่อเนื่อง จนภายหลังผู้นำคนอื่น ๆ เริ่มหันมาจับกลุ่มอีกกลุ่ม ไม่ได้เดิน ด้วยกัน ผู้นำบ้านอื่น ๆ เช่น พ่อหลวงสุรุต พี่ดวงแก้ว พ่อหลวงบ้านเมืองงามเหนือ มักจะพูดคุยปรึกษา ภายในกันเอง เพราะอาจจะตามพ่อหลวงธนโชติไม่ทัน แต่จะกลับมามีบทบาทนำอีกครั้งเมื่ออยู่กับลูกบ้าน ของตน

กลุ่มผู้หญิงในวันนี้เริ่มเห็นความกล้าพูดกล้าแสดงออกมากขึ้นในช่วงการระดมสมองภายในหมู่บ้าน โดยเฉพาะบ้านสุขฤทัย เพราะพ่อหลวงธนโชติเป็น Moderator ในกลุ่ม ดังนั้นจึงทำให้ทุกคนต้องออกความคิด เห็นในสิ่งที่อยากกลับไปทำที่บ้านและผู้หญิงในบ้านสุขฤทัยบางคนก็แสดงแนวคิดของตนเองออกมาได้ดี ในขณะเดียวกันผู้หญิงกลับแสดงบทบาทนำเทียบเท่ากับพ่อหลวงคือบ้านเมืองงามเหนือ คือพี่เหม้มซึ่ง ก่อนข้างเป็นผู้ที่ชูประเด็นต่างๆและได้รับการยอมรับจากชาวบ้านอื่นๆเสมอและเมื่อได้คุยกับพี่เหม้มเป็น การส่วนตัว พี่เหม้มบอกว่า “พี่อยากกลับไปปลูกทุกอย่างเลย อยากเอาของมาขาย อยากทำแล้ว อยากเป็นอสพ.แต่แก่แล้วเขาคงไม่ให้ เป็น อยากให้ลูกเรียนจบเร็ว ๆ จะได้ให้ลูกมาเป็นอสพ.ของ โครงการ”

กลุ่มเยาวชน วันนี้ได้เห็นความตั้งใจของกลุ่มเยาวชนมาก โดยเฉพาะเยาวชนที่มาจากบ้านเมืองงามเหนือ เพราะว่าผู้ใหญ่บอกว่าเด็กๆในบ้านพูดคุยเรื่องโครงการที่อยากกลับไปทำเต็มไปหมด เยอะจนไม่รู้ว่า จะทำอะไร กล้าแสดงความคิดเห็น ที่โดดเด่นคือ กิตติพงศ์ อาเปวและสุรสิทธิ์ ซึ่งออกความเห็น ตั้งคำถาม สะท้อนความคิดของตนเองออกมาให้ผู้ใหญ่ในบ้านได้รับฟังเสมอ หากมีความเห็นที่ขัดแย้งก็จะอธิบายให้คน ในบ้านฟัง กิตติพงศ์สนใจอยากเป็นอสพ.ของโครงการมาก แต่เพื่อนๆก็สนใจเช่นกัน ตัวเองสมัครไปทำงาน ต่อที่ประเทศอิสราเอล จึงบอกว่าถ้าหากโครงการรับอสพ.ของหมู่บ้านแค่สองคน ตนเองคงสละสิทธิ์เพื่อไป ทำงานที่อื่น เพราะเพื่อนทั้งสองคนก็อยากเป็นอสพ.เหมือนกัน

ชาวบ้านคนอื่น ๆ มีความสนใจในการดูงานดี โดยเฉพาะถ้าเป็นกิจกรรมที่มีการเดิน ไม่ได้นั่งฟัง อย่างเดียว ก็จะเห็นความตั้งใจ ความผ่อนคลายมากขึ้น วันนี้ในช่วงการระดมสมองภายในหมู่บ้าน กลุ่มที่ถูก จัดให้เป็นกลุ่มเจียบแสดงความคิดเห็นมากขึ้น โดยพูดด้วยภาษาเฝ้าของตนเองแล้วให้เยาวชนนำเสนอเป็น ภาษาไทยให้